EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2012.1.11.
COM(2011) 941 végleges

ZÖLD KÖNYV

A kártyás, internetes és mobiltelefonos fizetések integrált európai piacának megteremtése

(EGT-vonatkozású szöveg)

1. BEVEZETÉS

A biztonságos, hatékony, versenyképes és innovatív elektronikus fizetés központi szerepet játszik annak biztosításában, hogy a fogyasztók, a kiskereskedők és a vállalkozások az egységes piac valamennyi előnyét élvezhessék, különös tekintettel arra, hogy a hagyományos kereskedelmi csatornákkal szemben egyre nagyobb teret hódít az elektronikus kereskedelem. Az áruk és szolgáltatások vásárlásának és igénybevételének módja alapvető változásokon megy át Európában. Mivel az uniós polgárok és vállalkozások tevékenységei egyre gyakrabban terjednek át hazájuk határain, a zökkenőmentes, határokon átnyúló elektronikus fizetések jelentősen megkönnyítik mindennapi életüket. Európa előtt nyitva áll a lehetőség, hogy a lakossági fizetések terén elért eredményekre alapozva úttörő szerepet töltsön be a „fizetésteljesítés" jövőjének alakításában, legyen szó akár fizetési kártyás, internetes vagy mobiltelefonos fizetésekről.

Az első lényeges mérföldkő ezen az úton az egységes eurófizetési térség (Single Euro Payments Area, SEPA), amely azon az előfeltételezésen alapul, miszerint nem szabad különbséget tenni a határokon átnyúló és a belföldi lakossági elektronikus eurófizetések[1] között. A SEPA-projekt kiterjed a legfontosabb lakossági fizetési eszközökre, vagyis az átutalásokra, a beszedési megbízásokra és a fizetési kártyákra. Ezáltal a SEPA kétféleképpen szolgálhat a versenyképes és innovatív európai pénzforgalmi piac alapjául. Egyrészt az online vagy internetes fizetések (e-fizetések) és a mobiltelefonos fizetések (m-fizetések) aránya folyamatosan nő. Mindenekelőtt az okostelefonok tömeges elterjedése formálja át a pénzforgalmi piac képét, amelyek olyan új fizetési lehetőségeket kínálnak, mint például a hagyományos pénztárcákat és a kézzelfogható kártyákat felváltó elektronikus pénztárcák, vagy a mobiltelefonon tárolt virtuális menetjegyek. Ebben az esetben a páneurópai SEPA fizetési eszközök olyan újítások alapjául szolgálhatnak, amelyek egységesebbé és biztonságosabbá tehetik a pénzforgalmat. Másrészt a SEPA keretében már kidolgozott szabványokat és szabályokat az eurótól eltérő pénznemekben teljesített fizetésekhez használt fizetési eszközökre is alkalmazni lehetne, ezzel kiterjesztve a fizetések egységes piacának határait az euróban végrehajtott műveleteken túlra.

A fokozott piaci integrációból fakadó előnyöket elsősorban a következő négy tényező eredményezhetné:

1) *Nagyobb verseny* – az olyan hálózatos ágazatban, mint például a pénzforgalom, az integráció megkönnyíti az új belépők és a más tagállamokból származó versenytársak piacra jutását. A szolgáltatók a közös, nyílt szabványoknak köszönhetően nem kizárólag egyetlen országban kínálhatnák jelenlegi fizetési megoldásaikat. Ezáltal nőne ügyfélkörük, ami szintén ösztönzőleg hatna az újítások bevezetésére. Ennek eredményeként a fizetések teljesítésének költségei és árai is csökkennének. A verseny fokozódása továbbá oldaná a jelenlegi két nemzetközi kártyarendszernek a fizetési kártyák piacán fennálló dominanciáját.

2) *Szélesebb választék és nagyobb átláthatóság a fogyasztók számára* – az egymással versenyben álló szolgáltatások szélesebb körének köszönhetően a pénzforgalmi

[1] A lakossági fizetések olyan fizetési műveletek, amelyekben a műveletben részt vevő felek közül legalább az egyik (vagyis a fizető fél, a kedvezményezett vagy mindkettő) nem pénzintézet. Ezért a lakossági fizetésnek számít valamennyi fizetési művelet, amely nem két bank között zajlik le.

szolgáltatást igénybe vevők az igényeiknek leginkább megfelelő fizetési eszközöket és szolgáltatókat választhatják. Napjainkban a fogyasztók számára gyakran nem világos, hogy választásaik milyen költségvonzatokkal járnak[2]. A rejtett költségek miatt gyakori a legdrágább fizetési módszer használata, a költségek viselése pedig a magasabb árak miatt közvetetten a fogyasztókra hárul. Ezzel szemben az integrált és átlátható piac hozzájárulna ahhoz, hogy a fogyasztók a leghatékonyabb fizetési eszközöket válasszák.

3) *Jelentősebb mértékű innováció* – az integrált piac fokozza a méretgazdaságossági hatásokat. Ez azt jelenti, hogy a jelenlegi piaci szereplőknek több lehetőségük nyílna költségmegtakarításra vagy bevételnövelésre. Továbbá az új belépők jobban ösztönöznének az innovációra, amelynek a földrajzi hatóköre is növekedne.

4) *Növekvő pénzforgalmi biztonság és fogyasztói bizalom* – az értékesítési helyen a fizetések biztonsága terén elért eredményeknek megfelelően az integrált piac növelné a távoli fizetés – például az e-fizetés és az m-fizetés – biztonságát és a belé vetett fogyasztói bizalmat.

A pénzforgalmi szolgáltatások integrált uniós piaca emellett olyan adminisztratív adatokkal szolgálhat, amelyek felhasználhatók harmonizált statisztikák készítésére. Ennek köszönhetően növekedne az uniós statisztikák minősége és hatóköre, ami a cégek számára nem jelentene többletköltségeket, és a statisztikai közösség részéről is csak minimális beruházásokat igényelne.

E zöld könyv felméri a kártyás, internetes és mobil fizetések európai helyzetét, megjelöli a jelenlegi helyzet és a teljesen integrált pénzforgalmi piac jövőképe közötti különbségeket és az e különbségeket okozó akadályokat. A zöld könyv célja, hogy az érdekelt felekkel olyan széles körű konzultációs folyamatot indítson, amely megerősíti a Bizottság elemzését, vagy hozzájárul ahhoz, valamint segít meghatározni a piaci integráció fokozásának megfelelő módját.

2. A PÉNZFORGALMI PIAC JELENLEGI HELYZETE ÉS HIÁNYOSSÁGAI

A lakossági eurófizetési piac a világ egyik legnagyobb ilyen piaca, amelynek több millió vállalkozás és több százmillió polgár a részese. Az Európai Központi Bank (EKB) statisztikai adatai szerint csak az euróövezetben több mint 58 milliárd lakossági fizetési műveletet bonyolítottak 2009-ben. Ezzel kapcsolatosan az 1. melléklet fizetési eszközök szerinti bontásban szolgál adatokkal. E piac integrálása jelentős gazdasági előnyöket hordoz magában. Vizsgálatok alapján arra lehet következtetni, hogy az átutalások, a beszedési megbízások és a fizetési kártyák esetében a SEPA-ba való teljes áttérés közvetlen és közvetett előnyei hat év alatt meghaladhatják a 300 milliárd eurót. Az európai szintű pénzforgalmi integráció mértéke jelenleg jelentősen eltér az egyes fizetési eszközök (például átutalások, beszedési megbízások és fizetési kártyák) és a fizetések teljesítésére használt csatornák (e- vagy m-fizetések) esetében.

[2] Ezt a helyzetet a fizetési műveletben részt vevő különböző pénzforgalmi szolgáltatók közötti összetett költségek és a pénzforgalmi szolgáltató által az árut vagy szolgáltatást értékesítő kereskedőre terhelt díjak eredményezik.

2.1. Alapvető fizetési eszközök (átutalások és beszedési megbízások)

A fizetési eszközök közül kizárólag az átutalások és a beszedési megbízások esetében léteznek konkrét páneurópai fizetési rendszerek, nevezetesen a SEPA átutalási (SCT) és a SEPA beszedési megbízási (SDD) szabályrendszere, amelyeket az Európai Pénzforgalmi Tanács (EPC) dolgozott ki az eurófizetések teljesítéséhez. A Bizottság 2010 decemberében rendeletjavaslatot terjesztett elő a nemzeti fizetési rendszerekből a páneurópai rendszerekbe való kötelező áttérés határidejének megállapításáról[3]. E kiemelt fontosságú mérföldkő elérése alapul szolgál az alábbiakban ismertetett fizetési eszközök és csatornák piacának integrálásához.

2.2. Fizetési kártyák

A fizetési kártyák a lakossági fizetések teljesítésére legszélesebb körben és leggyakrabban használt elektronikus fizetési eszközök. Mennyiség (a műveletek száma) tekintetében a kártyás fizetések a lakossági fizetések teljes számának egyharmadát tették ki 2009-ben. Az Európai Unióban 726 millió fizetési kártya volt forgalomban, ez egy főre számítva 1,45 kártyát jelent. Az uniós fogyasztók kártyánként átlagosan 2 194 EUR összeget költöttek az értékesítési helyeken végrehajtott 43 kártyaművelet során (2009-ben[4]; az egyes országokra vonatkozó adatok az 1. mellékletben találhatók).

A fizetési kártyák európai piacának integrációja azonban még korántsem zárult le, a kézzelfogható eredmények száma pedig korlátozott. A kártyás fizetések mennyiségének az elmúlt évtizedben tapasztalt ugrásszerű növekedése és az ebből adódó jelentős méretgazdaságossági hatások nem vezettek a fogyasztói költségek, valamint a bankközi és kereskedői díjak számottevő csökkenéséhez. Emellett gyakran előfordul, hogy a belföldi betétikártya-rendszerek kártyáit nem fogadják el a származási tagállamon kívül, ami gátolja az egységes piac fejlődését. A fizetési kártyák csalárd felhasználása továbbra is problémát jelent, különösen a távoli műveletek esetében.

2.3. Interneten keresztül teljesített fizetések (e-fizetések)

Az e-fizetések jellemzően a következő három módszer valamelyikének keretében az interneten keresztül teljesített fizetések:

1) Távoli *kártyás fizetési műveletek* végrehajtása az interneten keresztül.

2) *Online banki ügyintézésen* alapuló átutalások és beszedési megbízások, amelyek keretében a fizető fél online banki ügyintézési portált használ hitelesítésre (jelenleg csak belföldi szinten üzemel)[5].

---

[3] Rendeletjavaslat az euróátutalások és -beszedések technikai követelményeinek megállapításáról és a 924/2009/EK rendelet módosításáról, COM(2010)775, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52010PC0775:HU:NOT.

[4] Forrás: EKB pénzforgalmi statisztika, 2011. február. Az egyes országokra vonatkozó részletes statisztikai adatok az 1. mellékletben találhatók.

[5] Ezek a műveletek végrehajthatók egyrészt a fizető fél által használt online banki ügyintézési rendszeren, másrészt harmadik személyen (ilyen például az Ideal Hollandiában, a Giropay és a Sofortüberweisung Németországban vagy az EPS Ausztriában) keresztül.

3) Azon *e-fizetési szolgáltatókon* keresztül teljesített fizetések, amelyeknél a fogyasztó egyedi számlát hozott létre. A számlákat „hagyományos” fizetési módszerekkel, például banki átutalással vagy hitelkártyás fizetéssel lehet feltölteni.

Az internetes termékvásárlás és -értékesítés, vagyis az e-kereskedelem térnyerésével az e-fizetések egyre fontosabb szerephez jutnak. A Forrester Research előrejelzései[6] szerint az online vásárlók száma a 2009. évi 141 millióról 190 millióra növekszik 2014-re Európában. Az e-kereskedelmi piac mérete előreláthatólag évente 10 %-kal fog nőni az elkövetkezendő öt évben. Az egy főre jutó átlagos kiadások uniós szinten a 2009-es 483 euróról várhatóan 601 euróra növekednek 2014-re. Bár az e-kereskedelem jelentős növekedési potenciállal rendelkezik, jelenleg a teljes európai kiskereskedelem mindössze 3,4 %-át teszi ki[7], tehát növekedési potenciálja még mindig jelentős mértékben kiaknázatlan.

Az elektronikus kereskedelem jövőjéről folytatott nyilvános konzultáció[8] a fizetéseket azonosította az e-kereskedelem jövőbeli növekedésének egyik legnagyobb akadályaként. A konzultáció során felmerült kapcsolódó, kulcsfontosságú kérdések közé tartozik a fizetési módszerek sokfélesége a tagállamok körében, a fizetések költségei fogyasztók és kereskedők számára, különös tekintettel a kis összegű fizetésekre (mikrofizetések), valamint a fizetések biztonsága. A következetes és átfogó (ön)szabályozási keretrendszer hiánya miatt az európai e-fizetési környezet jelenleg nagyon elaprózódott a nemzeti határok mentén, kevés sikeres belföldi e-fizetési rendszer és az Európán kívüli nagy nemzetközi szereplők korlátozott száma jellemzi.

2.4. Mobil fizetések (m-fizetések)

Az m-fizetések olyan fizetések, amelyek során a fizetési adatokat és a fizetési utasítást mobiltelefon vagy mobilkészülék küldi, továbbítja vagy hagyja jóvá. E módszer alkalmazható szolgáltatások és digitális vagy kézzelfogható áruk online vagy offline vásárlásakor.

A mobil fizetések két fő kategóriába sorolhatók:

1) A *távoli m-fizetések* elsősorban interneten/WAP-on[9] vagy olyan emelt díjas SMS-szolgáltatásokon keresztül mennek végbe, amelyek díját a mobilhálózat üzemeltetője számolja fel a fizető félnek. Az interneten keresztül teljesített távoli m-fizetések többsége kártyás fizetési rendszereken alapul. Az átutaláson vagy beszedési megbízáson alapuló egyéb megoldások műszakilag kivitelezhetőek és feltehetőleg ugyanolyan biztonságosak, hatékonyak és versenyképesek, piaci bevezetésük azonban láthatóan problémákba ütközik.

2) Az *érintés nélküli fizetés* általában közvetlenül az értékesítési helyen történik. A jelenlegi vezető érintés nélküli technológiát, a kis hatótávolságú kommunikációt (Near Field Communication, NFC) használó fizetések teljesítéséhez különleges, e célra kialakított telefonkészülékre van szükség, amelyet az értékesítési helyen

---

6 http://www.forrester.com/ER/Press/Release/0,1769,1330,00.html

7 Euromonitor 2010.

8 http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2010/e-commerce_en.htm

9 A vezeték nélküli alkalmazási protokollt (Wireless Application Protocol, WAP) az Open Mobile Alliance (OMA, Nyílt Mobilszövetség) dolgozta ki, amely az ágazati érdekelt felek számára biztosít fórumot a mobil távközlési ágazatra vonatkozó közös előírások megállapításához. A WAP-böngésző mobiltelefonok esetében általánosan használt webböngésző.

(például üzletben, tömegközlekedési eszközön, parkolóban) található olvasóegység hozzá közel helyezve felismer.

Ezek a fogalommeghatározások – különösen a távoli m-fizetések esetében – arra engednek következtetni, hogy az e-fizetések és az m-fizetések közötti határvonal elmosódott, a jövőben pedig még kevésbé lehet majd különválasztani a kettőt.

A mobiltelefonokon keresztül teljesített fizetések száma növekszik a leggyorsabban valamennyi fizetési mód közül. E fejlődés hajtóerejéül a kifinomult fizetési alkalmazások telepítésére alkalmas okostelefonok gyors terjedése szolgált. A Juniper Research előrejelzései szerint az m-fizetések értéke 2010 és 2012 között 100 milliárd USD-ről 200 milliárd USD-re növekszik majd világszinten. Más tanulmányok azt vetítik előre, hogy az m-fizetések száma 2014-re meghaladja majd az 1 billió USD-t világszinten, amelyből Európa részesedése összesen 350 milliárd USD lehet. Becslések szerint addigra öt okostelefonból egy NFC-képes lesz.

Az Európai Unióban – például az ázsiai és a csendes-óceáni régióval szemben – az m-fizetések piaci térhódításában még jelentős kihasználatlan lehetőségek. A Gartner kutatótársaság becslései szerint a mobil pénzforgalmi szolgáltatást igénybe vevők száma 7,1 millió volt 2010-ben Nyugat-Európában, az ázsiai és csendes-óceáni térségben viszont 62,8 millió, akik nagy része Japánban él. Európában a lassabb piaci terjedés egyik legnagyobb oka a mobil pénzforgalmi piac jelentős elaprózódottsága. A legfontosabb piaci szereplők (mobilhálózat-üzemeltetők, pénzforgalmi szolgáltatók, mobiltelefon-gyártók) még nem egyeztek meg olyan életképes üzleti modellről, amely lehetővé teszi a kölcsönösen átjárható fizetési megoldások alkalmazását. Emiatt a legnagyobb és legígéretesebb globális m-fizetési kezdeményezések Európán kívül indulnak. Az Apple, a Google és a Visa mind komoly szándékot mutatnak aziránt, hogy belépjenek az m-fizetési ágazatba.

Az m-fizetés európai szintű integrálására tett erőfeszítések jelenleg az önszabályozáson alapulnak. Ezzel összefüggésben az Európai Pénzforgalmi Tanács együttműködik a mobilszolgáltatók globális szervezetével, a GSM Associationnel (GSMA), és 2010 júliusában közzétette a mobil fizetésekről szóló fehér könyvet[10]. A fehér könyv fő témáját a fizetési kártyákkal teljesített mobil fizetések képezik.

Európában az e-fizetésekhez hasonlóan az m-fizetések piaca esetében is az elaprózódottság állandósulásához vezethet az olyan szilárd európai keret hiánya, amely megoldást nyújtana a lényeges kérdésekre, mint például műszaki szabványokra, a biztonságra, a kölcsönös átjárhatóságra és a piaci szereplők közötti együttműködésre. Továbbá az e- és m-fizetésekre egyaránt érvényes, hogy a (potenciális) piaci szereplők mindaddig nem hajlandók végrehajtani a szükséges beruházásokat, amíg nem rendeződik a – például a fizetési kártyákra érvényes – kollektív díjszabási megoldások alkalmazási körének jogi helyzete (lásd a lenti 4.1. pontot).

---

10 http://www.europeanpaymentscouncil.eu/knowledge_bank_detail.cfm?documents_id=402 és http://www.europeanpaymentscouncil.eu/knowledge_bank_detail.cfm?documents_id=557.

3. JÖVŐKÉP ÉS CÉLKITŰZÉSEK

Az Unióban teljesített, lakossági elektronikus eurófizetések[11] vonatkozásában az Európai Bizottság és az EKB által meghatározott SEPA-jövőkép szerint nem szabad különbséget tenni a határokon átnyúló és a belföldi fizetések között. A SEPA által biztosított szabványoknak és szabályrendszereknek köszönhetően ennek a különbségtételnek meg kellene szűnnie az Unióban az eurótól eltérő pénznemben teljesített fizetések esetében is. Ezáltal valódi egységes digitális piac jönne létre uniós szinten. A teljes integráció a következőket eredményezné:

A *fogyasztók* egyetlen bankszámlát használhatnának valamennyi fizetési művelethez, még abban az esetben is, ha nem származási országukban élnek, vagy gyakran utaznak az Európai Unióban. Az innováció felgyorsulásával a fizetések kényelmesebbé válnak és hozzáigazodnak a vásárlási műveletek (online vagy offline, mikro- vagy nagy értékű kifizetések stb.) különleges körülményeihez.

A *vállalkozások és a közigazgatási szervek* Unió-szerte egyszerűsíthetik és racionalizálhatják pénzforgalmi folyamataikat, valamint központosíthatják pénzügyi műveleteiket. Ennek köszönhetően jelentős megtakarítások érhetők el. Emellett a közös, nyílt szabványok és a fizetési műveletek gyorsabb teljesítése javítja a pénzforgalmat.

A *kereskedők* számára szintén előnyösek az olcsó, hatékony és biztonságos elektronikus fizetési megoldások. A verseny fokozódásával a készpénzkezelés terén jelentkező alternatívák még vonzóbbá válnak. Ennek következtében pedig egyre nehezebb lesz ellenállni az e-kereskedelembe való belépésnek, valamint javulnak a fizetésekkel kapcsolatos fogyasztói tapasztalatok.

A *pénzforgalmi szolgáltatók*, vagyis a bankok és a bankoktól eltérő pénzforgalmi szolgáltatók a fizetési eszközök szabványosítása révén élvezhetik a méretgazdaságosság előnyeit, és ezáltal az induló beruházást követően költségmegtakarítást érhetnek el. Ennek köszönhetően új piacok nyílnak meg előttük, amelyeken növelhetik a meglévő fizetési eszközökből származó bevételeiket, és szélesebb körben vezethetik be innovatív megoldásaikat.

A *technológiai szolgáltatók*, például a szoftvergyártók, az adatfeldolgozók és az informatikai tanácsadók fejlesztéseiket és megoldásaikat páneurópai eszközökre alapozhatják, ami előmozdítja az innovációt az uniós tagállamok körében.

Ahhoz, hogy ez a jövőkép valósággá váljon a kártyás, e- és m-fizetések esetében, számos további kérdést kell megoldani többek között a biztonsággal, a választás szabadságával, az akadálytalan műszaki és üzleti innovációval, a különböző elemek szabványosításával és az átjárhatósággal kapcsolatosan. A következő fejezet részletesen foglalkozik ezekkel a kérdésekkel.

4. A PIACI INTEGRÁCIÓ ERŐSÍTÉSE ÉS GYORSÍTÁSA IRÁNTI IGÉNY

A fent ismertetett jövőképpel összhangban öt olyan lehetséges módszer került azonosításra, amellyel serkenthető a kártyás, e- és m-fizetések további integrációja.

---

[11] Az Európai Bizottság és az Európai Központi Bank közös nyilatkozata, http://www.ecb.int/press/pr/date/2006/html/pr060504_1.hu.html.

4.1. A piac elaprózódottsága, a piacra jutás és a határokon átnyúló piacra lépés

E téren számos különálló kérdés azonosítható. Fontos megjegyezni, hogy míg ezek a kérdések a fizetési kártyákkal kapcsolatos kereskedelmi gyakorlatokból fakadnak, ugyanúgy vonatkoznak az e- és m-fizetésekre, vagy legalábbis olyan jelentős továbbgyűrűző hatásokat fejtenek ki, amelyek közvetetten érintik az e- és m-fizetéseket, például akkor, ha ezeket fizetési kártyán keresztül bonyolítják.

4.1.1. Multilaterális bankközi díjak (MIF-ek)

A négyszereplős kártyarendszerek „hagyományos" üzleti modelljében a bankközi díjakat a kereskedő pénzforgalmi szolgáltatója (elfogadó pénzforgalmi szolgáltató) fizeti meg a kártyabirtokos pénzforgalmi szolgáltatójának (kibocsátó pénzforgalmi szolgáltató) minden kártyaművelet esetében. A bankközi díjak megállapíthatók a kibocsátó és az elfogadó pénzforgalmi szolgáltató közötti kétoldalú megállapodásban, vagy többoldalúan, az adott fizetésikártya-rendszerben részt vevő valamennyi pénzforgalmi szolgáltatót kötelező határozatban. A 2. melléklet[12] további háttér-információkat tartalmaz a multilaterális bankközi díjakról.

A versenyhatóságok és a szabályozó szervek egy ideje már vizsgálják a bankközi díjakat. Bizonyos nem uniós országokban[13] már jogszabályok foglalkoznak ezekkel a díjakkal. Az Európai Unióban az Európai Bizottság és a nemzeti versenyhatóságok több olyan határozatot is elfogadtak, amelyek az uniós versenyjogi szabályok alapján tiltják bizonyos multilaterális bankközi díjszabási intézkedések bevezetését[14].

A multilaterális bankközi díjak alkalmazásának indoka általában az, hogy ezeknek a díjaknak köszönhetően a kibocsátó pénzforgalmi szolgáltatók a fizetési kártyák használatára ösztönözhetik a fogyasztókat. A multilaterális bankközi díjak kiszabása lehetővé teszi, hogy a kibocsátó pénzforgalmi szolgáltatók alacsony kártyabirtokosi díj mellett vagy díjmentesen adjanak ki kártyákat, és esetleg többletszolgáltatásokat[15] (például repült kilométerek után járó kedvezmények) kínáljanak a fogyasztóknak. Ez az „ellensúlyozó mechanizmus" a gyakoribb kártyahasználatnak köszönhetően hatékonyságjavulást eredményez.

A különböző (szintű) díjak sokfélesége, valamint a nemzeti vagy uniós szinten folyamatban lévő vagy lezárult jogi eljárások eltérő ütemezése és hatóköre torzulásokhoz vezethet az egységes piacon. Ezáltal pedig súlyosbodhat a piac elaprózódottsága, ez pedig azt jelenti, hogy a kiskereskedők még nem élvezhetik a fizetési kártyák egységes piaca nyújtotta előnyöket.

Továbbá a magas multilaterális bankközi díjak gátolják az alacsony költségű kártyarendszerek és egyéb fizetési rendszerek (pl. e-fizetések és m-fizetések) piaci bevezetését.

---

12 A melléklet további információkat tartalmaz a Versenypolitikai Főigazgatóság által az EUMSZ 101. cikkének (3) bekezdése értelmében kereskedősemlegességi teszttel végrehajtott, a multilaterális bankközi díj megfelelő szintjére vonatkozó elemzésről.

13 Ausztrália, USA.

14 A Visáról és a MasterCardról szóló határozatok, a MasterCardról szóló lengyel határozat, a MasterCardról szóló magyar határozat, a MasterCardról szóló olasz határozat.

15 A kibocsátó bankok úgy ösztönözhetik a fogyasztókat a kártyák gyakoribb használatára, hogy olyan további juttatásokat kínálnak számukra, mint például utazási biztosítás, a kedvezményes fizetés vagy akár az árukért és a szolgáltatásokért fizetett ár bizonyos részének visszatérítése. Egyes esetekben a fogyasztókat további díjak terhelik, ha kártyájukkal nem fizetnek elég gyakran, vagy adott időn belül nem költenek el egy meghatározott pénzösszeget.

A multilaterális bankközi díjak e tulajdonságai általában a négyszereplős kártyarendszerekre jellemzőek. A háromszereplős kártyarendszerek – amelyekben egyetlen pénzforgalmi szolgáltató nyújt szolgáltatásokat a fizető feleknek és a kedvezményezetteknek egyaránt – „bennefoglalt" bankközi díjat alkalmaznak, amely a versenykényszer hiánya miatt a fentiekhez hasonló kérdéseket vethet fel.

A magas multilaterális bankközi díjakkal és az átláthatóság hiányával (lásd 4.2. pont) kapcsolatos problémák nyilvánvalóan kiemelt fontossággal bírnak az olyan kereskedelmi kártyákat – vagyis a társaságoknak és azok alkalmazottainak kibocsátott, a munkával kapcsolatos kiadások (pl. üzleti utak, irodaszerek)[16] fedezésére szolgáló fizetési kártyákat – elfogadó kereskedők számára, amelyek esetében a kártyabirtokosokat többletszolgáltatásokkal és egyéb előnyökkel lehet ösztönözni e fizetési mód használatára.

Kérdések

1) A multilaterális bankközi díjak ugyanazon kártyarendszeren belül országonként és határokon átnyúló fizetések esetében eltérhetnek. Jelenthet-e ez problémát egy integrált piacon? A különböző tagállamok kártyapiacain előírt eltérő feltételek objektív szerkezeti különbségeket tükröznek ezeken a piacokon? Az Ön véleménye szerint a belföldi fizetések, illetve a határokon átnyúló fizetések esetében alkalmazott díjak közötti eltérések alapulhatnának-e objektív okokon?

2) Nagyobb jogi egyértelműséget kell-e biztosítani a bankközi díjakkal kapcsolatosan? Amennyiben igen, hogyan és mely eszközzel valósítható ez meg?

3) Amennyiben úgy gondolja, hogy a bankközi díjakkal kapcsolatosan intézkedéseket kell hozni, mely kérdésekkel kell foglalkozni, és milyen formában? Például a multilaterális bankközi díjak szintjének csökkentésével, a díjak átláthatóvá tételével és a piacra jutás elősegítésével? A háromszereplős kártyarendszerekkel is foglalkozni kell? Meg kell különböztetni a fogyasztói és a kereskedelmi kártyákat?

4.1.2. Határokon átnyúló kártyaelfogadás

A határokon átnyúló elfogadás estében a kereskedő másik országban található elfogadó pénzforgalmi szolgáltató szolgáltatásait veszi igénybe. E megoldásnak köszönhetően nemcsak a kereskedők élvezhetik a kereskedői jutalékok terén kialakuló verseny előnyeit, hanem a cégek is kinevezhetnek egyetlen elfogadót műveleteikhez, ennek eredményeképpen pedig javul az adminisztráció hatékonysága és határokon átnyúló verseny alakul ki.

A határokon átnyúló elfogadás kialakulását azonban számos tényező akadályozza. A műszaki szabványok (lásd 4.3. pont) terén megfigyelhető eltéréseken túl a nemzetközi kártyarendszerek egy sor olyan szabályt és megoldást alkalmaznak, amelyek csökkenthetik a határokon átnyúló elfogadás vonzerejét a kereskedők számára:

---

16 A kereskedelmi kártyák három alkategóriába sorolhatók: i. üzleti kártyák, amelyeket jellemzően kisvállalkozó ügyfelek számára bocsátanak ki, akik ez esetben a fogyasztói kártyák használatától eltérően nem részesülnek többletszolgáltatásokban, ii. vállalati kártyák, amelyeket jellemzően közép- és nagyvállalkozó ügyfelek számára bocsátanak ki, akik kiegészítő információs szolgáltatásokban részesülnek, valamint iii. vásárlási kártyák, amelyek kereskedelmi vásárlásokra használhatók, és gyakran kínálnak hozzáadottérték-adóval kapcsolatos számlázási szolgáltatásokat.

– A nemzetközi kártyarendszerek különleges engedélyezési szabályrendszereket és rendszerhasználati díjakat/licencdíjakat alkalmaznak a határokon átnyúló szolgáltatásokat kínáló elfogadók esetében.

– A határokon átnyúló szolgáltatásokat kínáló elfogadóknak meg kell fizetniük az értékesítési hely szerinti országban alkalmazott belföldi multilaterális bankközi díjat a kibocsátó pénzforgalmi szolgáltatók részére. Ez megakadályozza, hogy a kereskedők kiválasszák a legkedvezőbb árat kínáló elfogadót, jóllehet a határokon átnyúló szolgáltatásokat kínáló pénzforgalmi szolgáltatók jellemzően nem az érintett belföldi multilaterális bankközi díjat alkalmazzák, amelyet az adott országban található pénzforgalmi szolgáltató állapít meg.

– A határokon átnyúló szolgáltatásokat nyújtó elfogadók olyan országban is hátrányt szenvedhetnek, ahol a belföldi pénzforgalmi szolgáltatók a bankközi díjakra vonatkozó kétoldalú megállapodások párhuzamos hálózatait hozták létre. Ez akadályozza a határokon átnyúló verseny kialakulását, mivel az elfogadóknak a multilaterális bankközi díjak hivatalosan alkalmazott teljes összegét meg kell fizetniük.

Kérdések

4) Van-e jelenleg akadálya a határokon átnyúló vagy központi elfogadásnak? Ha igen, ennek mi az oka? A határokon átnyúló vagy központi elfogadás megkönnyítése jelentős előnyökkel járna?

5) Hogyan lehet megkönnyíteni a határokon átnyúló elfogadást? Amennyiben úgy gondolja, hogy intézkedéseket kell hozni, milyen formában kell azokat végrehajtani, és milyen szempontokkal kell foglalkozni? Például indokolt-e a fizetésikártya-rendszer által kötelezően végrehajtott előzetes engedélyezés határokon átnyúló elfogadás esetében? A multilaterális bankközi díjakat a kiskereskedő szerinti ország figyelembevételével kell kiszámítani (az értékesítési helyen)? Vagy határokon átnyúló, multilaterális bankközi díjat kellene alkalmazni a határokon átnyúló elfogadás esetében?

4.1.3. Közös jelzésű fizetési eszköz kibocsátása (co-badging)

Közös jelzésű fizetési eszköz kibocsátása esetén a kibocsátó különböző védjegyű fizetési rendszereket kombinál ugyanazon a kártyán vagy készüléken. Napjainkban az új rendszerek számára a piacra lépés legígéretesebb módja az lehet, ha meggyőzik a kibocsátó pénzforgalmi szolgáltatókat arról, hogy olyan közös jelzésű fizetési kártyát bocsássanak ki, amely egy meglévő (nemzetközi) rendszer védjegye mellett az új belépő védjegyét is hordozza. Ezáltal lehetővé válik, hogy a fogyasztók fizetéskor válasszanak a különböző védjegyű rendszerek között (amennyiben a kereskedő elfogadja mindkét rendszert), figyelembe véve a kibocsátó pénzforgalmi szolgáltató nyújtotta többletszolgáltatásokat (repült kilométerek után járó kedvezmények stb.) és a kereskedőtől kapott ösztönzést (felár, árengedmény, döntésbefolyásoló módszerek alkalmazása).

Jelenleg nem egyértelmű, hogy a meglévő rendszerek szabályai megengedik-e a nemzeti piacokon velük versenyben álló, eltérő védjegyű rendszerek ugyanazon a kártyán való megjelenését, és ha igen, milyen mértékben. A rendszerek emellett a védjegyükkel ellátott kártyákkal végrehajtott műveletek esetében jelentéstételi kötelezettséget vagy díjfizetést

írhatnak elő a kibocsátóknak és az elfogadóknak még akkor is, ha nem az adott védjegyű rendszert használják a művelet során. A SEPA-kártyakeretrendszer egyik szabálya szerint a kibocsátó pénzforgalmi szolgáltató a fogyasztóval egyeztetve előre kiválaszthatja a közös jelzésű kártyán szereplő védjegyű rendszerek közül az értékesítési helyen használandó rendszert. Emiatt a közös jelzésű fizetési eszköz kibocsátása versennyel kapcsolatos kérdéseket is felvethet abban az esetben, ha azt adott védjegyű rendszer, illetve fizetési eszköz kiválasztásának megakadályozására vagy indokolatlan befolyásolására használják fel. A közös jelzésű fizetési eszköz kibocsátása jelenleg csak a kártyákat érinti, de a jövőben egyre inkább érvényes lesz a mobil fizetésekre is.

Kérdések

6) Melyek a közös jelzésű fizetési eszköz kibocsátásának lehetséges előnyei, illetve hátrányai? Vonatkoznak-e olyan korlátozások a közös jelzésű fizetési eszköz kibocsátására, amelyek különösen problematikusak? Ha lehetséges, számszerűsítse a probléma nagyságát. Foglalkozni kell-e a rendszerek által a közös jelzésű fizetési eszköz kibocsátására alkalmazott korlátozásokkal, és ha igen, milyen formában?

7) Közös jelzésű fizetési eszköz használata esetén kinek kell meghatároznia a sorrendben először használt fizetési eszközt? Hogyan ültethető ez át a gyakorlatba?

4.1.4. A kártyarendszereknek és a kártyás fizetések feldolgozásának szétválasztása

Egyes kártyarendszerek a műveletek feldolgozását végző leányvállalatokkal is rendelkeznek, és helyzetüknél fogva rákényszeríthetik e leányvállalatok szolgáltatásainak igénybevételét a rendszer résztvevőire. Ez gátolja az adatfeldolgozók és új kártyarendszerek piacra lépését, ezt az akadályt pedig a kártyarendszer irányításának és a kártyás fizetések feldolgozását végző vállalkozásoknak a tényleges szétválasztásával lehet leküzdeni. A szétválasztásnak köszönhetően fokozódna a verseny a kártyarendszerek között és az adatfeldolgozók között is, a bankoknak pedig lehetőségük nyílna egyetlen megfelelő infrastruktúrában részt venni. A SEPA-kártyakeretrendszer a kártyarendszer irányításának és a feldolgozásnak a szétválasztására vonatkozó rendelkezésekeit is tartalmaz, de az ezzel kapcsolatos konkrét intézkedéseket nem határozza meg.

Széttagolt kártyafeldolgozási piac alakult ki a közös átjárhatósági keretrendszer jelenlegi hiánya miatt. A különböző infrastruktúrát használó bankok között a fizetések elszámolására és kiegyenlítésére alkalmazott technikai és üzleti eljárásokat ezért tovább kell fejleszteni. A rendszertől független feldolgozási szabványok kidolgozása szintén elősegítené a kártyarendszer és a feldolgozó vállalkozások szétválasztásának megvalósítását.

Kérdések

8) A kártyarendszer és a feldolgozó vállalkozások összekapcsolása problémákat okoz-e, és ha igen, miért? Milyen mértékű a probléma?

9) Ezzel kapcsolatosan kell-e intézkedéseket végrehajtani? A jogi szétválasztást (vagyis a működési szétválasztást, amely esetben a tulajdonjog ugyanazon holdingtársaságnál maradna) vagy a „tulajdonjog teljes elkülönítését” támogatja-e?

4.1.5. Elszámolási rendszerekhez való hozzáférés

A belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló 2007/64/EK irányelvben[17] meghatározott pénzforgalmi intézmények és az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények a bankokkal ellentétben nem rendelkeznek közvetlen hozzáféréssel elszámolási és kiegyenlítési rendszerekhez. Az elszámolások véglegességéről szóló irányelv 2. cikkének b) pontja értelmében csak hitelintézetek és befektetési vállalkozások vehetnek részt kijelölt elszámolási rendszerekben. Ebből kifolyólag más pénzforgalmi szolgáltatók azt állítják, hogy nem versenyezhetnek egyenlő feltételek mellett a bankokkal, mivel a fizetések elszámolásához bankok szolgáltatásait kell igénybe venniük.

Kérdések

10) Az elszámolási és kiegyenlítési rendszerekhez való közvetett hozzáférés okoz-e problémát a pénzforgalmi intézménynek és az elektronikuspénz-kibocsátó intézményeknek, és ha igen, milyen mértékű ez a probléma?

11) Létre kell-e hozni egy, a SEPA-n belüli kártyafeldolgozásra (vagyis az engedélyezésre, az elszámolásra és a kiegyenlítésre) vonatkozó szabályokat meghatározó, közös kártyafeldolgozási keretet? A keretnek meg kell-e állapítania a kártyafeldolgozási infrastruktúrákhoz való hozzáférés feltételeit és díjait tárgyilagos, átlátható és megkülönböztetéstől mentes feltételek mellett? A keretnek megoldást kell-e találnia a pénzforgalmi intézmények az és elektronikuspénz-kibocsátó intézmények kijelölt elszámolási rendszerekben való részvételének kérdésére? Ennek megfelelően kell-e módosítani az elszámolások véglegességéről szóló irányelvet, illetve a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelvet?

4.1.6. A SEPA-kártyakeretrendszernek való megfelelés

Az Európai Pénzforgalmi Tanács által kidolgozott SEPA-kártyakeretrendszert nem hajtották végre teljes mértékben az eredetileg tervezett határidőig, 2011. január 1-ig, mivel számos, az alapjául szolgáló elemet nem alkalmaznak aktívan. A SEPA-kártyakeretrendszer potenciális hatása nem korlátozódik az eurófizetésekre. A SEPA-kártyakeretrendszer ugyan csak a SEPA-n belül eurófizetések teljesítésére és euróban történő készpénzfelvételre szolgáló, általános felhasználású kártyákra vonatkozik, azonban a nem eurót használó SEPA-országokban működő pénzforgalmi szolgáltatók és rendszerek is érdekeltek abban, hogy megfeleljenek a SEPA-kártyakeretrendszer előírásainak, hiszen ezáltal az euróban végrehajtott műveleteket is kezelni tudják. A SEPA-kártyakeretrendszerben a SEPA előírásainak nem megfelelő, az euróban végrehajtott műveletekre vonatkozó jelenlegi fizetési rendszerek elvben fokozatosan eltűnnek majd a piacról. Ez azt jelenti, hogy az előírásoknak nem megfelelő rendszerek a SEPA-kártyakeretrendszer teljes körű bevezetését követően eltűnnek. A SEPA-kártyakeretrendszer értelmében a kártyáknak a következő kötelezettségeket kell teljesíteniük ahhoz, hogy megfeleljenek a SEPA előírásainak: a kártyás fizetéseket a kibocsátó pénzforgalmi szolgáltatónak szavatolnia kell, az EMV (Europay, MasterCard és VISA) chipekre és PIN-kódokra vonatkozó szabványait pedig teljes mértékben alkalmazni kell. E műszaki követelmények az Európai Unióban alkalmazandó üzleti modelleket is érintik, illetve korlátozzák, azonban azzal az előnnyel járnak, hogy a megengedett rendszerek számára integrált, egységes piac jön létre.

---

[17] Az Európai Parlament és a Tanács 2007/64/EK irányelve (2007. november 13.) a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról (HL L 319., 2007.12.5., 1. o.).

Kérdések

12) Mi a véleménye a SEPA-kártyakeretrendszer tartalmáról és piaci hatásáról (termékek, árak, feltételek)? Elegendő-e SEPA-kártyakeretrendszer az uniós szintű piaci integráció előmozdításához? Vannak olyan területek, amelyek felülvizsgálatra szorulnak? Az előírásoknak nem megfelelő rendszerek eltűnjenek-e a SEPA-kártyakeretrendszer teljes körű bevezetését követően, vagy indokolt hagyni, hogy tovább működjenek?

4.1.7. Pénzösszeg rendelkezésre állásával kapcsolatos információk

A pénzforgalmi szolgáltatásokra vonatkozó számos üzleti modellben kiemelt fontossággal bírnak a pénzösszeg rendelkezésre állásával kapcsolatos információk, amelyek az adott fizetési művelet engedélyezéséhez, illetve fizetési garanciájához szükségesek. A bankok számlavezetői minőségükben egyfajta „átjáró" funkciót töltenek be, ezáltal gyakorlatilag számos üzleti modell életképességéről döntenek. Még ha a fogyasztók bizonyos új pénzforgalmi szolgáltatások esetében hozzá is járulnának ahhoz, hogy a bankszámlájukon lévő pénzösszeg rendelkezésre állásával kapcsolatos információk kiadhatók legyenek az általuk választott pénzforgalmi szolgáltatóknak, a bankok akkor is elutasíthatják, hogy más pénzforgalmi szolgáltatóknak hozzáférést biztosítsanak ezekhez az információkhoz. Ez az elutasítás bizonyos esetekben indokolt lehet, figyelembe véve a biztonságos fizetések fontosságát, az általában a fizetési rendszerbe vetett bizalmat és azt a tényt, hogy a bankok is felügyelet alatt állnak. Ezáltal azonban érdekellentét alakul ki a bankoknál, ami arra sarkallhatja őket, hogy ügyfeleik hajlandósága ellenére tagadják meg az együttműködést. Ez indokolatlanul akadályozhatja a biztonságos és hatékony alternatív fizetési megoldások kialakulását, még ha azokra prudenciális előírások vonatkoznak is.

Kérdések

13) Nem bankok kapjanak-e hozzáférést az ügyfél beleegyezésével a bankszámlán lévő pénzösszegek rendelkezésre állásával kapcsolatos információkhoz, és ha igen, milyen korlátozásokat kellene alkalmazni ezekre az információkra? A hatóságoknak intézkedéseket kell-e hozniuk, és ha igen, milyen szempontokra kell azoknak kiterjedniük, és milyen formában kell azokat végrehajtani?

4.1.8. A kártyás fizetési műveletektől való függés

A kártyahasználat egyre gyakoribbá válik világszerte. A kártyaműveletek mennyisége világszinten 9,7 %-kal nőtt 2009 és 2010 között. A legtöbb piacon több mint 40 %-os piaci részesedéssel továbbra is a kártya a készpénztől eltérő legnépszerűbb fizetési eszköz[18]. A fizetési kártyák többek között az e-kereskedelem terén megfigyelhető, egyre gyakoribb használatát figyelembe véve feltételezhető, hogy egyre több olyan cég lesz, amely tevékenységeit gyakorlatilag attól függően tudja folytatni, hogy képes lesz-e kártyás fizetések elfogadására. Ebben az esetben felmerül a kérdés, hogy a közérdeket szolgálja-e az olyan körülményeket és eljárásokat leíró objektív szabályok meghatározása, amelyek szerint a kártyafizetési rendszerek egyoldalúan elutasíthatják az elfogadást.

Kérdések

[18] World Payments Report 2011 (2011. évi világszintű fizetési jelentés), 10. o., CapGemini, RBS és EFMA.

14) A fizetési kártyák egyre gyakoribb használatát figyelembe véve vannak-e olyan cégek, amelyek tevékenységeiket attól függően tudják folytatni, hogy képesek-e kártyás fizetések elfogadására? Kérjük, írjon konkrét példákat ilyen cégekre, illetve ágazatokra. Ha vannak ilyenek, akkor szükség van-e olyan objektív szabályok megállapítására, amelyek a pénzforgalmi szolgáltatók és a fizetésikártya-rendszerek felhasználókkal szemben tanúsított magatartását szabályozzák?

4.2. A fogyasztóknak, kiskereskedőknek és egyéb vállalkozásoknak nyújtott pénzforgalmi szolgáltatások átlátható és költséghatékony árazása

Gyakran előfordul, hogy sem a fogyasztók, sem a kereskedők számára nem egyértelmű, milyen tényleges költségekkel járnak a pénzforgalmi szolgáltatások, emiatt pedig az Európai Unió gazdaságában magasabbak a fizetési költségek. Az átláthatóság hiánya főként a kártyák piacán figyelhető meg, de a kártyák, az e-fizetések és az m-fizetések közötti kapcsolatok kihatással vannak e fizetési módok mindegyikére. Az árképzés átláthatóbbá tételével továbbá valamennyi érintett fél számára csökkenthetők a fizetési műveletek költségei, végeredményben pedig az Európai Unió egész területén ésszerűsíthetők a költségek, ami a pénzforgalmi szolgáltatásokat igénybe vevők számára rendkívül előnyös. A pénzforgalmi szolgáltatások árképzésével kapcsolatos másik kérdés a mikrofizetésekre, vagyis a kis összegű fizetésekre vonatkozik, amelyeket természetüknél fogva gyakran kártyával, interneten keresztül vagy mobiltelefonnal teljesítenek. Mind a fogyasztók, mind a kereskedők gyakran túlzottan magasnak találják a fizetések díját, mivel mikrofizetéseknél általában jelentősen magasabb részét teszi ki a művelet értékének, mint a nagy összegű fizetések esetében. Ez a helyzet feltehetőleg hozzájárult az alternatív digitális fizetőeszközök kialakulásához.

4.2.1. A fogyasztó és a kereskedő kapcsolata: átláthatóság

A fogyasztók ritkán vannak tudatában az adott fizetési eszközök használatához kapcsolódó teljes költségnek, vagyis azon költségeknek, amelyek nem csupán közvetlenül őket, hanem a kedvezményezetteket (kereskedőket) is terhelik. Amennyiben a különböző fizetési eszközök (például különböző bankkártyamárkák, készpénz, csekk) használata azonos költségekkel jár a fogyasztók számára, akkor hajlamosak azt hinni, hogy a fizetési móddal kapcsolatos döntésük nincs semmilyen hatással a kereskedőre. Ennek következtében a fogyasztók a fizetési eszköz kiválasztásakor vagy a kényelmet tartják szem előtt, vagy azt mérlegelik, hogy az adott fizetési mód használatával milyen lehetséges előnyökhöz juthatnak.

A fogyasztó által választott fizetési eszköz azonban nem feltétlenül bizonyul megfelelőnek a gazdaság számára felmerülő teljes költség szempontjából. A kereskedők általában belefoglalják műveleti költségeiket az általuk kínált áruk és szolgáltatások árába. Ennek eredményeképpen minden fogyasztó többet fizet vásárláskor azért, hogy fedezze az egyesek által használt költségesebb fizetési módok tényleges költségeit.

Ezért a különböző fizetési eszközök használatával járó teljes költség átláthatóbbá tétele csökkentheti a gazdaságban felmerülő teljes fizetési költségeket. Ennek eléréséhez tájékoztatni kell a fogyasztókat arról, hogy a kereskedő számára mennyi költséggel jár az adott fizetési eszközök használata, illetve kezelése. Ezzel összefüggésben fontos lenne felmérni a nagyobb átláthatóság fogyasztókra gyakorolt feltételezhető hatásait, kiemelt figyelmet fordítva a fogyasztók reakcióinak és igényeinek jobb megértésére.

Kérdések

15) A kereskedőknek tájékoztatniuk kellene-e a fogyasztókat a különböző fizetési eszközök használata után fizetendő díjakról? A pénzforgalmi szolgáltatókat kötelezni

kellene-e arra, hogy tájékoztassák a fogyasztókat a felszámított kereskedői jutalékról, illetve a fogyasztói műveletek után beszedett multilaterális bankközi díjakból származó bevételükről? Lényegesek-e ezek az információk a fogyasztóknak, és befolyásolják-e a fizetési móddal kapcsolatosan hozott döntéseiket?

4.2.2. A fogyasztó és a kereskedő kapcsolata: árengedmények, felárak és egyéb döntésbefolyásoló gyakorlatok

A fogyasztó és a kereskedő közötti kapcsolatban az árképzés átláthatóságának növelésére és a leghatékonyabb fizetési eszközök használatának serkentésére szolgáló másik lehetőség lenne, ha a kereskedő módszeresen és átfogóan alkalmazna árengedményeket, felárakat és más döntésbefolyásoló gyakorlatokat (pl. bizonyos kártyák elfogadása csak meghatározott összeghatár felett, az előnyben részesített fizetési mód egyértelmű jelzése). Ez a fogyasztókat a leghatékonyabb fizetési mód használatára ösztönözheti. A „felhasználó fizet" elv szerint a költségeket elméletileg azok viselik, akik az adott szolgáltatást igénybe veszik, ezért azokat nem lehet megosztani egy nagyobb csoport tagjai között.

Indokolt továbbá figyelembe venni a felár alkalmazásából eredő esetleges hátrányokat, például az átláthatóság hiányát és a felárfizetés elkerülését lehetővé tévő, gyakorlatban használt alternatív fizetési eszközök hiányát[19]. Ez a kérdés különösen fontos bizonyos ágazatok (például légiközlekedési ágazat) számára. A felár a kereskedők számára nem jelenthet kiegészítő bevételi forrást, és a fogyasztók jogairól szóló irányelv 19. cikke szerint kizárólag a fizetési eszköz használatának tényleges költségeire korlátozódhat[20].

A belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv 52. cikkének (3) bekezdése meghatározott fizetési eszköz használata esetén kifejezetten felhatalmazza a kereskedőket felár és árengedmény alkalmazására[21]. A tagállamok azonban bizonyos feltétek mellett még megtilthatják vagy korlátozhatják a felár alkalmazását (az árengedmények alkalmazását azonban nem). A tagállamok gyökeresen eltérő módon alkalmazzák e rendelkezést a saját területükön. A nemzeti szinten hozott eltérő döntések jelentősen növelik az egységes piac összetettségét, továbbá a fogyasztókat és a kereskedőket egyaránt összezavarhatják, különösen a határokon átnyúló műveletek esetében.

Kérdések

16) Szükség van-e a kártyás, internetes és m-fizetések esetében alkalmazott árengedmények, felárak és egyéb döntésbefolyásoló módszerek további harmonizálására az Európai Unióban? Ha igen, milyen formát öltsön a harmonizáció? Például:

– ösztönözni kell-e bizonyos módszerek (árengedmény, felár stb.) alkalmazását, és ha igen, hogyan?

---

19 Az egyesült királyságbeli Office of Fair Trading (fogyasztóvédelmi és versenyhivatal) „Payment surcharges – Response to the Which? super-complaint" (Fizetési felárak – válasz a Which? szervezet kiemelt panaszára) című, 2011. júniusi kiadványa szerint ezek a tényezők korlátozzák, hogy a fogyasztók milyen mértékben keresik a különböző választási lehetőségeket és hasonlítják össze a teljes árú ajánlatokat, ezáltal pedig hátrányt szenvednek.

20 Az Európai Parlament és a Tanács 2011/83/EU irányelve (2011. október 25.) a fogyasztók jogairól (HL L 304., 2011.11.22., 64. o.)

21 A belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv azonban nem vonatkozik a készpénzben vagy csekkel teljesített fizetésekre.

– általánosan engedélyezni kell-e a felár alkalmazását, amennyiben az a fizetési eszköz kereskedő által viselt tényleges költségeire korlátozódik?

– fel kell-e kérni a kereskedőket, hogy felár alkalmazása nélkül fogadjanak el egy, széles körben használt, költséghatékony elektronikus fizetési eszközt?

– konkrét előírások vonatkozzanak-e a mikrofizetésekre és adott esetben az alternatív digitális fizetőeszközökre?

4.2.3. A kereskedő és a pénzforgalmi szolgáltató közötti kapcsolat

A fizetési eszközökkel kapcsolatos árképzésnek és a fizetési műveletek tényleges költségeinek átláthatósága is javítható a kereskedő és a pénzforgalmi szolgáltató közötti kapcsolat kezelésével.

A kártyarendszerek által alkalmazott egyes szabályok jelenleg megnehezítik, hogy a kereskedők befolyásolják a fizetési eszköz kiválasztásával kapcsolatos fogyasztói döntéseket, és korlátozzák a csak a kiválasztott kártyák elfogadására vonatkozó jogosultságukat. A pénzforgalmi szolgáltatók számára ez megkönnyíti a magas multilaterális bankközi díjak alkalmazását, amivel potenciálisan növelik a kártyás fizetések költségeit, és gátolják a versenyt. Ezek a szabályok a következők:

– A hátrányos megkülönböztetés tilalmának szabálya (No Discrimination Rule, NDR), amely szerint a kiskereskedők nem vehetik rá a vásárlókat az általuk előnyben részesített fizetési eszköz használatára felár, árengedmény vagy egyéb döntésbefolyásoló eszközök alkalmazásával.

– A minden kártya elfogadására vonatkozó szabály (Honour All Cards, HAC), amely szerint a kereskedők kötelesek az azonos védjeggyel ellátott valamennyi kártyát elfogadni akkor is, ha a hozzájuk kapcsoló díjak eltérnek[22].

– A kártyaelfogadók által alkalmazott blending, vagyis az egységes kereskedői jutalék felszámításának gyakorlata. A blending eredményeképpen az elfogadók csak átlagos díjat számítanak fel a kereskedőnek a kártyás fizetések után, a kereskedő pedig nem kap tájékoztatást a különböző kategóriába tartozó kártyák esetében alkalmazott kereskedői jutalékokról.

A kártyarendszerre vonatkozó szabályok és az elfogadók által alkalmazott gyakorlatok módosításának köszönhetően a kereskedők nagyobb befolyást gyakorolhatnának az elfogadó pénzforgalmi szolgáltatókkal folytatott tárgyalásokra, különös tekintettel a kereskedői jutalékokra, és egyúttal a fogyasztói döntéseket is jobban tudnák befolyásolni. A módosítások révén csökkenhetnének a kártyás fizetések költségei a gazdaságban, valamint a kereskedők nagyobb eséllyel fogadnák el a versenyben részt vevő új rendszereket.

Kérdések

---

22 A gyakorlatban a minden kártya elfogadásának szabálya két különálló szabályból áll: minden kibocsátó elfogadása (például ha a kereskedő elfogadja a helyi bankok által kibocsátott Visa-kártyákat, akkor a külföldi bankok által kibocsátott kártyákat is el kell fogadnia) és minden termék elfogadása (például ha a kereskedő elfogadja a fogyasztói hitelkártyákat, akkor a drágább kereskedelmi kártyákat is el kell fogadnia). Általánosságban nem találjuk problematikusnak a minden kibocsátó elfogadásának szabályát, azonban aggasztónak tartjuk a minden termék elfogadásának szabálya által a versenyre gyakorolt hatásokat.

17)	A kártyarendszerek és az elfogadók szabályainak módosítása növelhetné-e az átláthatóságot, és megkönnyíthetné-e a pénzforgalmi szolgáltatások költséghatékony árképzését? Ezen intézkedések önmagukban is hatásosak lennének, vagy további kísérő intézkedésekre lenne szükség? A módosítások szükségessé tennék-e további ellenőrzések és ellensúlyok vagy új intézkedések alkalmazását a kereskedő és a fogyasztók közötti kapcsolatban annak biztosítása érdekében, hogy a fogyasztói jogok ne sérüljenek? A háromszereplős kártyarendszerekkel is foglalkozni kell? Meg kell különböztetni a fogyasztói és a kereskedelmi kártyákat? A mikrofizetésekre is vonatkoznak-e egyedi követelmények, és bizonyos tényezők kihatással vannak-e rájuk?

4.3. Szabványosítás

Az Európában pénzforgalmi szolgáltatást igénybe vevők (cégek, fogyasztók, kereskedők) teljes mértékben ki tudják majd használni a verseny, a választása szabadsága és a hatékonyabb fizetési műveletek nyújtotta előnyöket, ha megvalósul a határokon keresztüli átjárhatóság. Ez valamennyi elektronikus fizetésre érvényes, és a fizetési módtól függően a fizetési folyamat több szereplőjét is érinti. A különböző elemek (például protokollok, interfészek, alkalmazások, szolgáltatások) szabványosítása azonban alaposságot igényel[23], hogy minimalizálható legyen a potenciális versenytársak vagy az innováció kizárásának kockázata.

Kártyás fizetések

A fentieknek megfelelően a kártyás fizetés során adatcsere megy végbe az elfogadó és a kibocsátó pénzforgalmi szolgáltató (A2I terület), továbbá (adott esetben kézzelfogható fizetési terminálon keresztül) a kereskedő és az elfogadó pénzforgalmi szolgáltató (T2A terület) között.

A T2A terén nincsenek több országra kiterjedő, de sok esetben még belföldi közös szabványok sem. A műszaki előírások meghatározását tűzte ki célul néhány magánkezdeményezés, például az EPAS (Electronic Protocol Application Software, eletronikusprotokoll-alkalmazási szoftver) és a C-TAP (Common Terminal Acquirer Protocol, közös terminálelfogadási protokoll). E projektek fejlesztése azonban gyakran egymástól elszigetelten, különböző irányban és a különböző kereskedelmi érdekeknek megfelelően zajlik. A fragmentált szabványosítási munkának háromféle hatása tapasztalható. Az első, hogy a közös szabványok hiánya a belföldi elfogadó pénzforgalmi szolgáltatókra korlátozza a potenciális szolgáltatók körét, ezzel gátolja a pénzforgalmi szolgáltatások versenyképes egységes piacának kialakítását. A második, hogy a kereskedőknek különböző rendszerekkel és protokollokkal kell rendelkezniük az elfogadási eljárás során folytatott adatcsere kezelésére; legalább egy, de gyakran több ilyen rendszert és protokollt is működtetniük kell minden olyan országban, ahol tevékenykednek, ennek eredményeképpen csökken a tevékenységek központosításának esélye, és a hatékonyság csak korlátozott mértékben fokozható. A harmadik, hogy a közös szabványoknak a T2A terén mutatkozó hiánya gyakran meggátolja a betéti kártyák külföldi elfogadását, ami az egységes piaccal és az euróövezet

[23] 7. rész. Szabványosítási megállapodások, Iránymutatás az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikkének a horizontális együttműködési megállapodásokra történő alkalmazásáról (HL C 11., 2011.1.14., 1. o).

tagállamaiban végrehajtott készpénzfizetések közös pénznemével nem összeegyeztethető fogyasztói tapasztalatot eredményez.

A helyzet az A2I terén sem megfelelő. A bankközi fizetések feldolgozása (a műveletek engedélyezése, elszámolása és kiegyenlítése) jelenleg az egyes kártyarendszerek különböző szabályain alapul. A rendszer és a feldolgozás teljes elkülönítéséhez (lásd a 4.1.4. pontot) az A2I terén a rendszerek átjárhatóságának biztosítására szolgáló szabványokra van szükség. Az ágazati szempontokon alapuló szabványosítási erőfeszítések jelenleg csak korlátozott számban tapasztalhatók az A2I terén, és nem kifejezetten terjedtek el a piaci szereplők körében.

A harmadik kérdés a hitelesítéssel kapcsolatos. Minden országban és kártyarendszerben más követelmények és értékelési eljárások vonatkoznak a chipkártyák, fizetési terminálok stb. hitelesítésére. E hitelesítési eljárások kulcsszerepet játszanak a fizetés biztonságának szavatolásában, de mivel harmonizációjuk még nem valósult meg európai szinten, végrehajtásuk túlzott többletköltséget jelent a kártya- és a terminálgyártók számára. A piaci szempontokon nyugvó OSeC (Open Standards for Security and Certification, nyílt biztonsági és hitelesítési szabványok) és a CAS (Common Approval Scheme, közös jóváhagyási rendszer) kezdeményezések e kérdés megoldására indultak. Kezdeti előrehaladásuk ugyan ígéretes volt, e kezdeményezések azonban még nem hoztak kézzelfogható eredményeket a piacon.

Az EPC létrehozta az érdekelt kártyapiaci szereplők csoportját, amely felöleli valamennyi kulcsfontosságú ágazat képviselőit, vagyis a kereskedőket, a kártyás fizetési adatfeldolgozókat, a kártyarendszereket, a pénzforgalmi szolgáltatókat és a műszaki szolgáltatókat. Az érdekelt kártyapiaci szereplők csoportja készíti a SEPA kártyaszabványkönyvet, amelynek ötödik kiadása 2010 decemberében jelent meg. A szabványkönyv célja, hogy harmonizálja a SEPA szabványait annak érdekében, hogy „gyakorlatilag bármely SEPA-kártya használható legyen bármely SEPA-terminálon”, és hogy támogassa a hitelesítési eljárások és szabványok harmonizálását. Jelenleg azonban csak kevés konkrét eredményhez vezetett a valódi integrált kártyapiac létrehozása terén.

E- és m-fizetések

Az EPC és a mobilszolgáltatók globális szervezete, a GSMA 2010 októberében közzétette a mobilszolgáltatóknak és a bankoknak az érintés nélküli alkalmazások terén betöltött szerepét és fennálló felelősségét vázoló tanulmányt[24]. A banki, illetve a fizetésikártya-ágazat és a mobilhálózat-üzemeltetők ennek köszönhetően az együttműködéssel és a szabványosítással kapcsolatos párbeszédbe kezdtek. Kézzelfogható eredményeket ennek ellenére még nem sikerült elérni, és számos jelentős hiányosságot kell orvosolni ahhoz, hogy olyan stabil környezet alakuljon ki, amely következetes, több országra kiterjedő m-fizetési üzleti modelleken alapul.

Az m-fizetéssel kapcsolatos szabványosítási munka során biztosítani kell az m-fizetési megoldások közötti átjárhatóságot, és előnyben kell részesíteni a fogyasztói mobilitást lehetővé tevő nyílt szabványokat. Az m-fizetések sajátos jellegéből adódóan továbbá a szabványosítás során foglalkozni kell az m-fizetési alkalmazások hordozhatóságának

[24] http://www.europeanpaymentscouncil.eu/knowledge_bank_detail.cfm?documents_id=423

kérdésével (vagyis azzal, hogyan hordozhatják a fogyasztók a fizetési alkalmazásokat, ha mobilhálózat-üzemeltetőt váltanak).

A közös szabványok hiánya kevésbé sarkalatos kérdés az e-fizetések esetében. Ennek az oka részben az, hogy a közös platformként használt internet meghatározott kommunikációs protokollokkal rendelkezik. Az e-fizetéseket az interneten keresztül kezdeményezik ugyan, azonban gyakran hagyományos kártyás fizetésként vagy online banki ügyintézési platformokon keresztül kerülnek feldolgozásra. E fizetési formát ezért inkább a fizetésfeldolgozási lánc szereplői közötti átjárhatóság hiánya (lásd 4.4. pont), mintsem a szabványok hiánya érinti hátrányosan. Végezetül a szabványosításnak azt is biztosítania kellene, hogy a fogyasztók számára felkínált e- és m-fizetési lehetőségek könnyen hozzáférhető és felhasználóbarát megoldások legyenek.

Kérdések

18) Egyetért-e azzal, hogy előnyös lenne közös szabványokat alkalmazni kártyás fizetések esetében? Melyek a legnagyobb hiányosságok, ha vannak? A kártyás fizetésnek az említett hármon (A2I, T2A, hitelesítés) kívül vannak-e még olyan vetületei, amelyek szempontjából előnyös lenne a fokozott szabványosítás?

19) A jelenlegi irányítási intézkedések elegendőek-e a kártyás fizetésre vonatkozó közös szabványok elfogadásának és végrehajtásának belátható időn belüli koordinálására, előmozdítására és biztosítására? Minden érdekelt fél megfelelő képviselettel rendelkezik? Vannak olyan konkrét módszerek, amelyekkel javítható a konfliktuskezelés és gyorsabban kialakítható konszenzus?

20) Aktívabb szerepet kell-e betölteniük a kártyás fizetések szabványosításában az olyan európai szabványügyi testületeknek, mint például az Európai Szabványügyi Bizottság (Comité européen de normalisation, CEN) vagy az Európai Távközlési Szabványügyi Intézet (ETSI)? Mely területen vállalhatnak nagyobb szerepet, és melyek az esetlegesen elérendő eredmények? Vannak még olyan új vagy meglévő szervezetek, amelyek elősegíthetik a kártyás fizetések szabványosítását?

21) Az e- és m-fizetések esetében vannak olyan konkrét területek, ahol a fokozott szabványosítás kulcsszerepet játszana olyan alapvető elvek támogatásában, mint például a nyílt innováció, az alkalmazások hordozhatósága és az átjárhatóság? Ha igen, melyek ezek?

22) Aktívabb szerepet kell-e betölteniük az e- és m-fizetések szabványosításában az olyan európai szabványügyi testületeknek, mint például a CEN vagy az ETSI? Mely területen vállalhatnak nagyobb szerepet, és melyek az esetlegesen elérendő eredmények?

4.4. Kölcsönös átjárhatóság a szolgáltatók között

Az együttműködés alapvető követelmény az olyan hálózatos iparágban, mint a pénzforgalmi ágazat, mivel bármilyen fizetés teljesítéséhez megállapodásra van szükség a fizető fél pénzforgalmi szolgáltatója és a kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatója között. A teljes átjárhatóság formájában magasabb fokú koordináció szükséges annak biztosítása érdekében, hogy minden fizetés az érintett szereplők és közvetítők károsítása nélkül eljusson a kedvezményezetthez.

Az átjárhatóság elve az átutalásokra és beszedési megbízásokra vonatkozó bizottsági javaslattal összhangban alkalmazható lenne a kártyák piacán a fent említett akadályok elhárítása mellett, különösen az elfogadó választására és a kereskedelmi szabályokra.

4.4.1. Átjárhatóság az m-fizetések terén

A mobil fizetési piac Európában még mindig gyerekcipőben jár. Az m-fizetések széles körű elterjedésének egyik fő akadálya a mobilhálózat-üzemeltetők, a hagyományos pénzforgalmi szolgáltatók (bankok) és egyéb szereplők, például a gyártók vagy az alkalmazásfejlesztők között kialakult patthelyzet. A mobilhálózat-üzemeltetők célja, hogy legalább a szolgáltatás biztonságának kezelőjeként betöltött szerepükkel megőrizzék az üzletág feletti ellenőrzést. Ugyanakkor az e-fizetési üzletág szereplői terjeszkedni kívánnak a mobil fizetési piacon (mind a távoli, mind az érintés nélküli fizetés esetében).

Valószínűsíthető, hogy a szabványokat és általuk az átjárhatóságot felügyelő magánszereplők ellenőrzésük alatt tartják majd a teljes fizetési láncot, vagyis magát az eszközt, az alkalmazásplatformot és a biztonságkezelést. Ebben az esetben fennáll az elaprózódás jelentős kockázata a saját tulajdonú megoldások használata miatt. Nem lehet figyelmen kívül hagyni továbbá a szabványosítási stratégiában kiemelt szerepet be nem töltő, de az átjárhatóságban potenciálisan érintett olyan egyéb ágazatok fontosságát, mint például a tömegközlekedés (menetjegyek kifizetése) vagy az egészségügy (egészségbiztosítási kártyán alapuló kifizetések).

4.4.2. Átjárhatóság az e-fizetések terén

Az EPC úgy határozott, hogy nem hozza létre saját online banki ügyintézési rendszerét, ehelyett inkább olyan átjárhatósági keretrendszer kialakítására tett javaslatot, amely lehetővé teszi, hogy a különböző rendszerek között verseny alakuljon ki, és a bankok döntsék el, mely rendszerhez kívánnak csatlakozni. Egyelőre nem banki szolgáltatók nem kaptak lehetőséget arra, hogy csatlakozzanak ehhez a munkához.[25] Három bankalapú rendszer[26] az elképzelés életképességének vizsgálatába kezdett a rendszerek között átjárhatóság tesztelésével. Még túl korai lenne megállapítani, hogy e projekt sikeresen kibővíthető lenne-e egy uniós szintű rendszerré.

Ugyanakkor a több mint 70 részvényes bankkal rendelkező elszámolási és kiegyenlítési szolgáltató, az EBA Clearing bejelentette, hogy online banki ügyintézésen alapuló e-fizetési kezdeményezést indít. A kísérleti rendszer várhatóan 2012 májusában indul.

4.4.3. Átjárhatóság és verseny

Különbséget kell tenni a műszaki átjárhatóság és a kereskedelmi átjárhatóság között, utóbbi ugyanis azt jelenti, hogy a kereskedők megválaszthatják az elfogadót, az ügyfelek pedig a kibocsátót, tartózkodási helyüktől függetlenül. Emellett foglalkozni kell a háromszereplős kártyarendszerek átjárhatóságában megjelenő, a négyszereplős kártyarendszerek átjárhatóságához képest eltérő kihívásokkal.

Kérdések

---

[25] Az Európai Bizottság eljárást indított a szabványosítással kapcsolatban annak érdekében, hogy biztosítsa az átjárhatóságot az e-fizetések területén: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39876

[26] iDEAL (Hollandia), EPS (Ausztria) és Giropay (Németország).

23)	Jelenleg van-e a fizetési láncnak olyan eleme (fizető fél, kedvezményezett, a kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatója, adatfeldolgozó, rendszer, a fizető fél pénzforgalmi szolgáltatója), amely esetében különösen szembetűnő átjárhatóságbeli hiányosságok figyelhetők meg? Hogyan kezelhetők ezek a hiányosságok? Milyen mértékű átjárhatóságra lenne szükség a piac elaprózódásának elkerüléséhez? Azonosíthatók-e átjárhatósági minimumkövetelmények különösen az e-fizetések terén?
24)	Hogyan lehet megoldani az m-fizetések átjárhatóságával kapcsolatosan kialakult patthelyzet és az e-fizetések esetében tapasztalható lassú előrehaladás okozta problémákat? A jelenlegi irányítási intézkedések elegendőek az átjárhatóság belátható időn belüli koordinálására, előmozdítására és biztosítására? Minden érdekelt fél megfelelő képviselettel rendelkezik? Vannak olyan konkrét módszerek, amelyekkel javítható a konfliktuskezelés és gyorsabban kialakítható konszenzus?

4.5. A fizetések biztonsága

A lakossági fizetések biztonsága iránt a pénzforgalmi szolgáltatást igénybe vevők és a kereskedők részéről egyaránt jelentős igény mutatkozik. A fogyasztók aggodalmát joggal keltik fel a csalásokról és adatokkal való visszaélésekről szóló gyakori híradások, ezáltal ők különösen fogékonyak a kártyás és internetes fizetésekkel kapcsolatos biztonsági kérdések iránt. A belső piacon bonyolított elektronikus kereskedelem jövőjéről folytatott nyilvános konzultáció megerősítette ezt, és a fizetések biztonságát jelölte meg az e-kereskedelem széles körű elterjedésének egyik legnagyobb akadályaként.

A biztonsággal kapcsolatos követelmények elsősorban a csalás megakadályozását érintik. Az (olvasáshoz szükséges mágnescsíkkal ellátott) aláírás-alapú kártyáknak (az EMV előírásainak megfelelő) chippel és PIN-kóddal rendelkező kártyákkal való folyamatos felváltása európai szinten jelentős mértékben hozzájárult a csalások visszaszorításához az értékesítési helyeken. Az Európai Unióban az értékesítési helyeken található kártyaterminálok megközelítőleg 90 %-a, valamint a fizetési kártyák 80 %-a felelt meg az EMV előírásainak 2010 végén. Ennek köszönhetően ugyan csökkent a személyesen végrehajtott fizetési műveletek terén elkövetett kártyás csalások száma, a csalók azonban egyre inkább a távoli kártyaműveleteket, különösen az internetes fizetéseket célozzák meg. A távoli kártyaműveletek mindössze töredékét teszik ki a kártyaműveletek teljes számának, de a csalások többségét e téren követik el. A csalás a nem kártyás e-fizetéseket is veszélyezteti. Az online banki ügyintézés vagy egyéb internetes fizetési műveletek esetében megoldást jelenthet az úgynevezett kéttényezős hitelesítés, vagyis a PIN-kód kombinálása például SMS-ben kapott egyszeri műveleti kóddal vagy tokeneszközzel. Ugyanakkor figyelembe kell venni a biztonság, a sebesség és az egyszerű használat közötti kompromisszumos megoldásokat is.

A másik fontos kérdés e téren az adatvédelem. Az e dokumentumban említett valamennyi fizetési mód személyes adatok feldolgozását és elektronikus hírközlő hálózatok használatát foglalja magában. Szenzitív ügyféladatok nem hagyhatják el a biztonságos fizetési infrastruktúrát sem adatfeldolgozás, sem adattárolás során. A 95/46/EK[27] és a 2002/58/EK

[27] Az Európai Parlament és a Tanács 95/46/EK irányelve (1995. október 24.) a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról (HL L 281., 1995.11.23., 31. o.).

irányelv[28] meghatározza az Európai Unióban a személyes adatok feldolgozására vonatkozó jogi keretrendszert, és szabályozza a fizetési műveletben részt vevő különböző szereplők által ezzel összefüggésben végrehajtott feldolgozási tevékenységeket. Ez jelentős felelősséget ró a fizetési műveletben részt vevő valamennyi piaci szereplőre. Alapvető fontossággal bír, hogy a fizetési műveletek hitelesítésére szolgáló mechanizmusok már kezdettől fogva úgy kerüljenek kialakításra, hogy tartalmazzák az adatvédelmi előírások teljesítésének biztosításához szükséges intézkedéseket. A fizetési művelet során vagy után a hitelesítési adatokhoz hozzáférő felek számának azokra kell korlátozódnia, akiknek szigorú értelemben véve részt kell venniük a művelet végrehajtásában.

A biztonságos internetes fizetések integrált piaca továbbá potenciálisan előmozdíthatná a jogellenes tartalmú vagy hamisított termékeket áruló internetes oldalak elleni küzdelmet. Megfelelő, előre meghatározott eljárások alapján kötelezni lehetne a pénzforgalmi szolgáltatókat arra, hogy visszautasítsák az előzőleg jogellenesként azonosított internetes oldalakhoz kapcsolódó pénzügyi műveletek végrehajtását.

Kérdések

25) Kellően biztonságosak-e a személyesen végrehajtott műveletek, ideértve az EMV előírásainak megfelelő kártyával végrehajtott fizetéseket és az érintés nélküli m-fizetéseket? Ha nem, milyen hiányosságok mutatkoznak a biztonság terén, és hogyan lehet ezeket orvosolni?

26) Szükség van-e további biztonsági előírások (például kéttényezős hitelesítés vagy biztonságos fizetési protokollok) bevezetésére a távoli fizetések (kártyás fizetés, e-fizetés, m-fizetés) terén? Ha igen, mely megközelítés/technológia lenne a leghatékonyabb?

27) A fizetési biztonságnak szabályozási keretrendszeren kell-e alapulnia, esetlegesen kapcsolódva más digitális hitelesítési kezdeményezésekhez? A piaci szereplők mely kategóriájára vonatkozzon ez a keretrendszer?

28) Melyek a személyes adatok védelmére és az uniós jogban megállapított jogi és műszaki előírások teljesítésének biztosítására leginkább alkalmas mechanizmusok?

5. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSA/IRÁNYÍTÁS

5.1. A SEPA irányítása

A SEPA eddig elsősorban önszabályozáson alapuló projektként működött, amelyet az EPC-n keresztül az európai bankszektor hozott létre és működtetett az EKB és a Bizottság hathatós támogatásával. Az EPC plenáris testülete felel a SEPA-rendszerek és azok kereteinek működtetéséért, valamint új szabályok és módosítások e rendszerekbe és keretekbe történő bevezetéséért. Az EPC tagjai körében a bankok képviselői mellett a pénzforgalmi intézmények egy képviselője található, más pénzforgalmi szolgáltatók, adatfeldolgozók és a

[28] Az Európai Parlament és a Tanács 2002/58/EK irányelve (2002. július 12.) az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról és a magánélet védelméről („Elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv”), HL L 201., 2002.7.31., 37. o.

kínálati oldalon lévő piaci szereplők (például szoftvergyártók, terminálgyártók) azonban nem képviseltetik magukat.

A Bizottság és az EKB 2010 márciusában közösen létrehozták a „SEPA-tanács” nevű magas szintű irányító testületet annak érdekében, hogy az érdekelteket uniós szinten nagyobb mértékben bevonják a SEPA irányításába. A tanács a pénzforgalmi piac kínálati és keresleti oldalán lévő, magas rangú képviselőket tömöríti. Célja, hogy támogassa az integrált lakossági eurófizetési piac létrehozását, és konszenzust alakítson ki a SEPA teljes megvalósítása érdekében végrehajtandó további intézkedésekkel kapcsolatosan. Jogalkotási jogkörrel nem rendelkezik, és nem adhat ki kötelező erejű rendelkezéseket.

Az euróátutalások és -beszedések technikai követelményeinek megállapításáról szóló rendelet elfogadása nyomán hasznos lehet, ha az uniós intézmények aktívabban bekapcsolódnak a SEPA irányításába. Ebben az összefüggésben megfontolás tárgyát képezhetné, hogy például az EKB, a Bizottság, illetve az Európai Bankhatóság (EBH) által végzett törvényi és szabályozási felügyelet ne kapjon-e nagyobb szerepet.

Kérdések

29) Mennyire eredményesek a SEPA jelenlegi irányítási intézkedései uniós szinten? Vannak-e gyengeségei, és ha igen, hogyan lehetne javítani a SEPA irányítását? Milyen lenne a megfelelő egyensúly a szabályozó és az önszabályozó megközelítés között? Egyetért-e azzal, hogy az európai szabályozóknak és felügyelő hatóságoknak aktívabb szerepet kellene játszaniuk a SEPA-projekt előmozdításában?

5.2. Irányítás a kártyák, m-fizetések és e-fizetések terén

Az érdekeltek fokozott bevonásának érdekében az EPC létrehozta a SEPA-átutalással és a SEPA-beszedéssel foglalkozó érdekelt fogyasztói fórumot és az érdekelt kártyapiaci szereplők csoportját, amely a kártyás fizetéssel foglalkozik. E szervezetek elnöki tisztét az EPC és a végfelhasználók képviselői töltik be. Az önszabályozási oldalon az EPC által elfogadott SEPA-kártyakeretrendszer (SCF) ugyan további pontosításra szorul, de önkéntesen elfogadható magatartási szabályzatként meghatározza azokat az elveket és feltételeket, amelyeknek a bankoknak, az adatfeldolgozóknak és a kártyarendszereknek meg kell felelniük a SEPA-kártyakeretrendszer vagy a SEPA előírásainak teljesítése érdekében. Ugyanakkor, és annak ellenére, hogy az eurófizetések elfogadására kész szolgáltatóknak jelentős ösztönzést jelent a SEPA előírásainak teljesítésére, a SEPA-kártyakeretrendszer nem élvezi az érdekelt felek osztatlan támogatását, és nincs a kártyarendszerek esetében a SEPA előírásainak értelmezésére, felügyeletére és végrehajtására, valamint az esetleges viták rendezésére szolgáló hivatalos mechanizmus.

Az integrációs törekvések kevés kézzelfogható eredményre vezettek olyan területeken, mint például az e- és m-fizetések megfelelő keretrendszerének létrehozása, emiatt pedig késleltetik az átjárhatóság, az innováció, a szélesebb választék és a mérethatások kialakulását. A patthelyzetek és bizonytalanságok miatt előfordulhat, hogy a piaci szereplők várakozó álláspontra helyezkednek majd. Mivel jelenleg nem tapasztalható elkötelezettség egy ilyen, az európai gazdaság egésze számára oly fontos kezdeményezés iránt, az integrált piac megvalósításához olyan átfogó megközelítésre van szükség, amely magában foglalja a szabályozást, az önszabályozást, valamint a versenyjogi jogszabályok betartását és végrehajtását.

Kérdések

30) Hogyan kell kezelni a szabványosítás és az átjárhatóság jelenlegi irányítási szempontjait? Szükség van-e a bankoktól eltérő érdekeltek bevonásának fokozására, és ha igen, hogyan lehet ezt megvalósítani (például nyilvános konzultációval, az érdekeltek egyetértési megállapodásával, a SEPA-tanácsnak a műszaki szabványokra vonatkozó iránymutatások közzétételére való felhatalmazásával stb.)? A piaci szereplőkre kell-e bízni, hogy uniós szinten megteremtsék a piaci integrációt, és különösen, hogy a nem eurót használó fizetési rendszerek igazodjanak-e a jelenlegi eurófizetési rendszerekhez, és ha igen, milyen feltételek mellett? Ha nem, hogyan lehet ezt a kérdés megoldani?

31) A hatóságoknak is szerepet kell-e vállalniuk, és ha igen, milyet? Mérlegelhető-e például az európai hatóságok és az EPC által kötött és a konkrét elérendő eredményeket („mérföldköveket") és határidőket tartalmazó időbeosztást/munkatervet meghatározó egyetértési megállapodás?

6. ÁLTALÁNOS ÉSZREVÉTELEK

Kérdések

32) E könyv a kártyás, e- és m-fizetések pénzforgalmi piacának működésével kapcsolatos konkrét szempontokkal foglalkozik. Vannak-e esetleg kimaradt vagy nem kellő mértékben tárgyalt lényegi kérdések?

7. KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK

Minden érdekelt felet felkérünk, hogy nyújtsa be a fenti kérdésekkel kapcsolatos álláspontját. Az észrevételeket a következő címre kell elküldeni a Bizottságnak **legkésőbb 2012. április 11-ig: markt-sepa@ec.europa.eu.**

Az észrevételeknek nem kell az e zöld könyvben felvetett valamennyi kérdést érinteniük. Ennek megfelelően kérjük feltüntetni, hogy az adott észrevétel mely kérdésre vonatkozik. Lehetőség szerint konkrét érveket kell megfogalmazni az e zöld könyvben szereplő választási lehetőségek és megközelítések mellett vagy ellen.

A Bizottság e zöld könyv folyományaként és a beérkezett válaszok alapján 2012 második negyedévében bejelenti a következő lépéseket. A javaslatok adott esetben 2012 negyedik negyedévéig vagy 2013 első negyedévéig kerülnek elfogadásra. A jövőbeli jogalkotási és nem jogalkotási javaslatokat átfogó hatásvizsgálatnak kell kísérnie.

Az észrevételek elérhetők lesznek az interneten. Az e zöld könyvet kísérő adatvédelmi nyilatkozat nyújt tájékoztatást a személyes adatok és az észrevételek kezelésének módjáról.

1. melléklet: Különböző fizetési eszközök használata

1. ábra: Nem készpénzben teljesített fizetések az Európai Unióban – mennyiség fizetési eszközönként

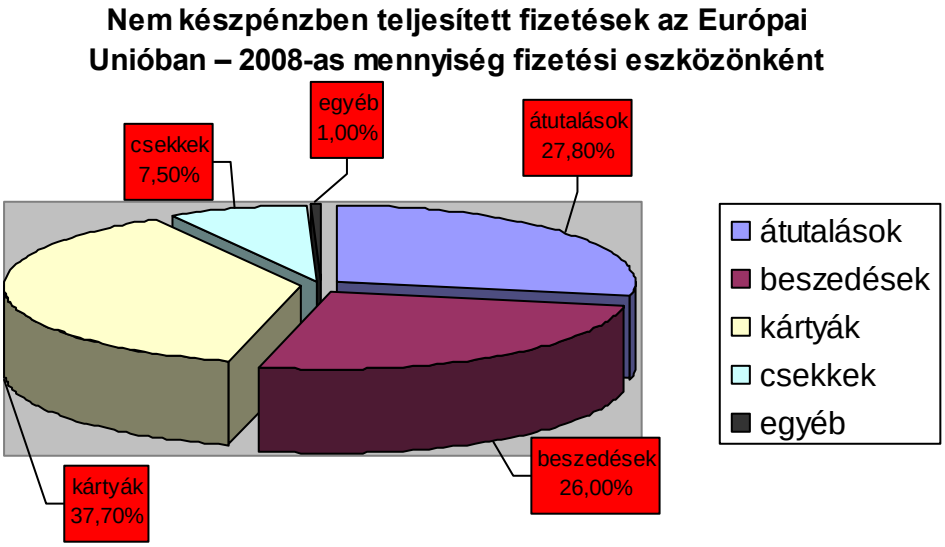

Forrás: EKB, összehasonlító táblázatok, kiskereskedelmi műveletek

1. táblázat: Kártyás fizetések az Európai Unióban (2009)

Tagállam	Egy főre jutó fizetési kártyák száma	Egy főre jutó kártyaműveletek száma[29]	Kártyaműveletek átlagos értéke kártyánként (EUR)	Az értékesítési helyen végrehajtott műveletek száma kártyánként[30]	Az értékesítési helyen végrehajtott műveletek éves értéke kártyánként (EUR)
Belgium	1,78	92	55	52	2 843
Németország	1,54	30	64	20	1 247
Észtország	1,37	116	17	85	1 405
Írország	1,22	72	73	56	4 237
Görögország	1,35	8	101	5	487
Spanyolország	1,62	47	46	27	1 234
Franciaország	1,35	107	49	80	3 905
Olaszország	1,15	24	80	22	1 788

29 Az elektronikus pénzzel végrehajtott kártyaműveletek kivételével.

30 Értékesítési helyen végrehajtott műveletek, ideérve a tagállamban és azon kívül található termináloknál végrehajtott műveleteket.

Ciprus	1,54	40	87	25	2 072
Luxemburg	2,00	109	76	57	4 166
Málta	1,55	27	63	18	1 108
Hollandia	1,83	125	42	68	2 902
Ausztria	1,24	46	63	28	1 395
Portugália	1,89	100	39	53	2 060
Szlovénia	1,66	54	37	32	1 187
Szlovákia	0,94	21	57	15	596
Finnország	1,74	172	34	100	3 402
Euróövezet részösszege	**1,45**	**58**	**52**	**40**	**2 066**
Bulgária	1,01	2	78	2	138
Csehország	0,89	17	38	21	813
Dánia	1,25	180	47	129	5 875
Lettország	1,10	43	20	37	698
Litvánia	1,29	28	18	22	384
Magyarország	0,88	18	27	21	1 028
Lengyelország	0,87	18	25	21	539
Románia	0,60	4	39	7	251
Svédország	1,85	182	40	89	2 735
Egyesült Királyság	2,33	132	58	56	3 294
EU – Összesen (27 ország)	**1,45**	**63**	**52**	**43**	**2 194**

Forrás: EKB pénzforgalmi statisztika, 2011. február.

2. melléklet: További háttér-információk a multilaterális bankközi díjakról

A multilaterális bankközi díj lehet százalékos érték, átalánydíj vagy kombinált díj (százalékos érték és átalánydíj). Az Európai Unióban különféle multilaterális bankközi díjakat alkalmaznak. Nem mindegyik díj nyilvánosan ismert. Az Európai Bizottsággal kötött nem hivatalos és hivatalos megállapodásoknak köszönhetően azonban a MasterCard és a Visa Europe jelenleg közzéteszik az általuk megállapított multilaterális bankközi díjakat (a multilaterális bankközi díjakat számos országban a helyi banki közösségek állapítják meg a MasterCard és a Visa rendszereinek keretében, ilyen esetekben a díjakat általában nem hozzák nyilvánosságra). A MasterCard és a Visa Europe esetében a multilaterális bankközi díjak a kártya kategóriájától és az országtól függően nulla (svájci Maestro) és 1,62% (lengyel MasterCard betéti kártyák), illetve 1,90% (lengyel Visa betéti kártyák és kereskedelmi kártyák) között változnak.

A Bizottsággal kötött nem hivatalos megállapodás értelmében a MasterCard 0,20%-ra, illetve 0,30%-ra csökkentette a határokon átnyúló fogyasztói betéti-, illetve hitelkártya-műveletek multilaterális bankközi díját. A Visa Europe a határokon átnyúló fogyasztói betétikártya-műveletek és az e kártyákkal kilenc uniós tagállamban végrehajtott műveletek multilaterális bankközi díját 0,20%-ra csökkentette. Az e megállapodások esetében alkalmazott elemzési módszer az úgynevezett „kereskedő-semlegességi teszt". E vizsgálathoz a multilaterális bankközi díjat olyan szinten állapítják meg, hogy a kártyás fizetés nem jár magasabb költségekkel a kiskereskedők számára, mint a készpénzes fizetés, ezáltal a kiskereskedő közömbössé válik a két fizetési mód iránt. Ez a szint ezért biztosítja, hogy a kereskedők és további ügyfeleik érezhessék a multilaterális bankközi díjak által állítólagosan előidézett hatékonyságjavulás bizonyos előnyeit. Bizonyos esetekben a versenyhatóságok elfogadták a bankközi díjak bizonyos szintjére és egyéb feltételekre vonatkozó hivatalos és nem hivatalos megállapodásokat[31].

Négyszereplős kártyarendszerek és háromszereplős kártyarendszerek

A multilaterális bankközi díjakat a fizetési kártyával az értékesítési helyen végrehajtott műveletek, például a kártyabirtokos által a kereskedő üzletében végrehajtott műveletek esetében kell megfizetni. A négyszereplős kártyarendszerben a kibocsátó pénzforgalmi szolgáltató a kártyabirtokossal (fizető féllel) lép szerződésre, a kereskedő pedig egy elfogadó pénzforgalmi szolgáltatóval (vagy a kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatójával) köt szerződést a terminálján teljesített kártyás fizetések elfogadására. Az elfogadó pénzforgalmi szolgáltató szolgáltatásaiért cserébe úgynevezett kereskedői jutalékot (MSC) számít fel a kereskedőnek.

E rendszerekben a bankközi díjak a kibocsátó pénzforgalmi szolgáltató által az általa kibocsátott kártyákkal végrehajtott műveletre felszámított díjak. E díjakat az elfogadó pénzforgalmi szolgáltató megtéríti, majd megnövelt kereskedői jutalék formájában áthárítja a kereskedőkre. A bankközi díj ezért gyakorlatilag nagy mértékben meghatározza a pénzforgalmi szolgáltatók által a kártyaelfogadásért a kereskedőknek felszámított díjat. Ezáltal a multilaterális bankközi díjak kihatással vannak az elfogadó pénzforgalmi szolgáltatók közötti árversenyre, ami különösen az e zöld könyv 4.1. és 4.2. pontjában

[31] Visa, MasterCard, Pagobancomat, Groupement.

ismertetett üzleti gyakorlatokkal ötvözve hátrányosan érinti a kereskedőket és a további vásárlókat[32].

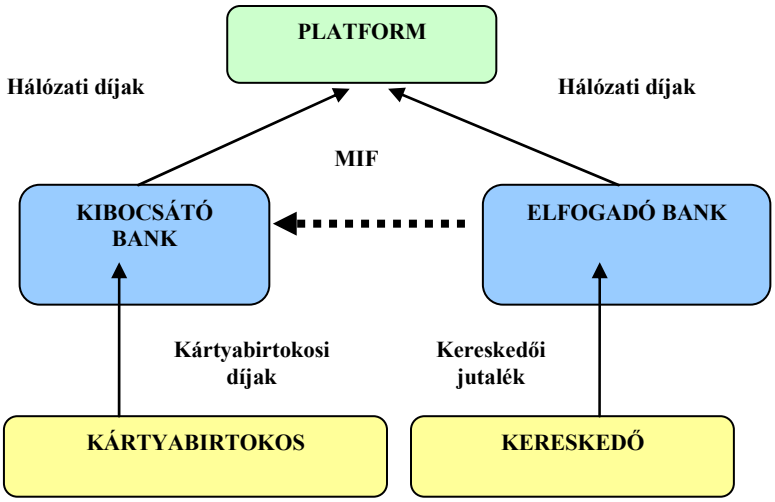

Az esetenként „saját tulajdonú" rendszereknek nevezett **háromszereplős kártyarendszerek** különböznek a négyszereplős kártyarendszerektől, mivel a műveletben csak a fizető fél/kártyabirtokos, a kedvezményezett/kereskedő és a rendszer vesz részt, míg a négyszereplős kártyarendszerben végrehajtott műveletben a fizető fél/kártyabirtokos, a kibocsátó pénzforgalmi szolgáltató (vagy a fizető fél pénzforgalmi szolgáltatója), a kedvezményezett/kereskedő és a pénzforgalmi szolgáltatója (az elfogadó pénzforgalmi szolgáltató vagy a kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatója) vesz részt. Ez azt jelenti, hogy a rendszerek szerepe az utóbbi esetben az infrastruktúra biztosítására korlátozódik.

A háromszereplős kártyarendszerben azonban csak egy pénzforgalmi szolgáltató vesz részt, amely egyszerre tölti be a kibocsátó és az elfogadó szerepét. Ha azonban a rendszer több pénzforgalmi szolgáltatónak engedélyezi a kártyakibocsátást és a műveletek elfogadását, akkor már nem „valódi" háromszereplős kártyarendszer, hanem a négyszereplős kártyarendszerekre hasonlít.

A „valódi" háromszereplős kártyarendszerekben nincs a pénzforgalmi szolgáltatók közötti kifejezett megállapodás tárgyát képező multilaterális bankközi díj. E rendszerben csak a kártyabirtokosok által fizetett díjak (éves díjak, műveletenkénti díjak stb.) és a kiskereskedők által fizetett kereskedői jutalékok léteznek. A rendszer azonban a beszedett díjakat egyik vagy másik „oldal" (vagyis a kereskedő vagy a kártyabirtokos) támogatására használhatja, ez pedig bennfoglalt multilaterális bankközi díjat eredményez.

---

32 Lásd a MasterCardnak és a Visának címzett bizottsági határozatokat: A Bizottság határozata (2007. december 19.) az Európai Közösséget létrehozó szerződés 81. cikke és az EGT-megállapodás 53. cikke szerinti eljárásról (Ügyszám: COMP/34.579 – MasterCard, COMP/36.518 – EuroCommerce, COMP/38.580 – Kereskedelmi kártyák); és a Bizottság határozata (2010. december 8.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke és az EGT-megállapodás 53. cikke szerinti eljárásról (Ügyszám COMP/39.398 – VISA MIF).